

Stupanj iskorištenosti sredstava iz EU fondova po međimurskim općinama

Varga, Laura

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic of Međimurje in Čakovec / Međimursko veleučilište u Čakovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:110:972337>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-21**

Repository / Repozitorij:

[Polytechnic of Međimurje in Čakovec Repository - Polytechnic of Međimurje Undergraduate and Graduate Theses Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Laura Varga

**STUPANJ ISKORIŠTENOSTI SREDSTAVA IZ EU
FONDOVA PO MEĐIMURSKIM OPĆINAMA**

ZAVRŠNI RAD

Čakovec, rujan 2023.

MEĐIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
STRUČNI PRIJEDIPLOMSKI STUDIJ MENADŽMENT TURIZMA I
SPORTA

Laura Varga

**STUPANJ ISKORIŠTENOSTI SREDSTAVA IZ EU
FONDOVA PO MEĐIMURSKIM OPĆINAMA**

**DEGREE OF UTILIZATION OF EU FUNDS BY
MEDJIMURJE MUNICIPALITIES**

ZAVRŠNI RAD

Mentorica:

dr. sc. Ivana Bujan Katanec, prof. v. š.

Čakovec, rujan 2023.

MEDIMURSKO VELEUČILIŠTE U ČAKOVCU
ODBOR ZA ZAVRŠNI RAD

Čakovec, 16. veljače 2023.

država: **Republika Hrvatska**
Predmet: **Operativno planiranje**
Grana: **5.01.01 ekonomika poduzetništva**

ZAVRŠNI ZADATAK br. 2022-MTS-I-18

Pristupnik: **Laura Varga (0313025835)**
Studij: **Menadžment turizma i sporta**
Smjer: **Menadžment sporta**

Zadatak: **Stupanj iskorištenosti sredstava iz EU fondova po međimurskim općinama**

Opis zadatka:

Cilj ovog rada je provesti istraživanje koje će pokazati u kojoj mjeri je koja općina Međimurske županije uspješna u povlačenju novčanih sredstava iz EU fondova. U radu će biti prikazana analiza rezultata kvalitativnog istraživanja te će se razmotriti na koji način projekti financirani novčanim sredstvima iz EU fondova utječu na kvalitetu života u pojedinoj općini Međimurske županije. Međimurska županija se već godinama nalazi u samom vrhu po korištenju sredstava iz EU fondova po glavi stanovnika. Ulaganje u obrazovanje, zdravstvo, gospodarstvo, energetska obnova i obnovu kulturnih i turističkih objekata u Međimurju posljednjih godina došlo je zamah uz pomoć EU novca, a iznosi povučenih i ugovorenih novčanih sredstava iz godine u godinu raste. Neke općine Međimurske županije u tome su uspješnije od drugih. Povlačenje novca iz nekog fonda nije jedini preduvjet uspjeha i rasta pojedine općine, potrebno je zaposliti, motivirati, osposobiti kvalitetnu radnu snagu i postaviti ih kao nosioce u budućim razvojnim planovima i projektima.

Rok za predaju rada: 20. rujna 2023.

Mentor:

dr. sc. Ivana Bujan Katanec, prof. v. š.

Predsjednik povjerenstva za
završni ispit:

Sažetak

Cilj ovog rada je provesti istraživanje koje će pokazati u kojoj mjeri je koja općina Međimurske županije uspješna u povlačenju novčanih sredstava iz EU fondova. U radu će biti prikazana analiza rezultata kvalitativnog istraživanja te će se razmotriti kako projekti financirani novčanim sredstvima iz EU fondova utječu na kvalitetu života u pojedinoj općini Međimurske županije.

Međimurska županija se već godinama nalazi u samom vrhu po korištenju sredstava iz EU fondova po glavi stanovnika. Ulaganje u obrazovanje, zdravstvo, gospodarstvo, energetska obnovu i obnovu kulturnih i turističkih objekata u Međimurju posljednjih godina dobilo je zamah uz pomoć novca EU-a, a iznosi povučenih i ugovorenih novčanih sredstava iz godine u godinu rastu. Neke općine Međimurske županije u tome su uspješnije od drugih.

Povlačenje novca iz nekog fonda nije jedini preduvjet uspjeha i rasta pojedine općine, potrebno je zaposliti, motivirati, osposobiti kvalitetnu radnu snagu i postaviti ih kao nosioce u budućim razvojnim planovima i projektima.

Ključne riječi: *Europska unija, fondovi EU-a, Međimurska županija, općine, jedinice lokalne samouprave, standard stanovnika*

Sadržaj

Sažetak.....	I
1. UVOD	1
1.1. Predmet istraživanja.....	1
1.2. Cilj istraživanja	1
1.3. Izvori podataka, metode prikupljanja i obrade podataka	2
1.4. Struktura rada.....	2
2. SUSTAV LOKALNE SAMOUPRAVE	3
2.1. Djelokrug poslova.....	5
2.2. Međimurska županija kao jedinica regionalne (područne) samouprave	5
2.2.1. Upravno-teritorijalna podjela Međimurske županije.....	8
2.2.2. Gospodarstvo Međimurske županije i međuopćinska suradnja	10
2.3. Europska unija i kako funkcionira?	13
2.3.1. Javne politike EU-a	14
2.3.2. Proračun i fondovi Europske unije	15
3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA O STUPNJU ISKORIŠTENOSTI SREDSTAVA EU FONDOVA PO MEĐIMURSKIM OPĆINAMA.....	18
3.1. Primarno istraživanje o stupnju iskorištenosti sredstava EU fondova po Međimurskim općinama	18
3.2. Sekundarno istraživanje o stupnju iskorištenosti sredstava EU fondova po Međimurskim općinama	22
4. ZAKLJUČAK	35
LITERATURA	36
POPIS ILUSTRACIJA	40
POPIS PRILOGA.....	42
Anketni upitnik	42

1. UVOD

Ulaskom u Europsku uniju, Republici Hrvatskoj iz europskih strukturnih i investicijskih fondova u razdoblju 2014. – 2020. godine, stavljeno je na raspolaganje ukupno 10,7 milijardi eura. Do siječnja 2023. godine ugovoreni su projekti u vrijednosti više od 13 milijardi eura, odnosno iskorištenost je 121,94 % dodijeljenih sredstava (<https://razvoj.gov.hr/vijesti/na-189-sjednici-vlade-usvojeno-izvjesce-o-stanju-iskoristenosti-sredstava-esi-fondova-u-republici-hrvatskoj/5168>, 2023).

Prioriteti su ulaganja u obrazovanje, socijalnu skrb, zdravstvo, lokalnu infrastrukturu, poljoprivredu i gospodarstvo. Radi se o višegodišnjim projektima koji podižu standard lokalnog stanovništva, koje jedinice lokalne samouprave bez pomoći Europske unije ne bi mogle same realizirati, posebice općine u kontinentalnom i središnjem dijelu Republike Hrvatske.

1.1. Predmet istraživanja

Međimurska županija, kao i ostale regije u Hrvatskoj i drugim državama članicama EU-a, ima pravo pristupa sredstvima iz različitih EU fondova. Ova sredstva mogu se upotrebljavati za financiranje projekata koji doprinose razvoju regije u raznim područjima, kao što su gospodarstvo, infrastruktura, obrazovanje, socijalna skrb, zaštita okoliša i mnogi drugi.

Ovim završnim radom prikazuje se kako jedinice lokalne samouprave u Međimurskoj županiji, prijavljujući razne projekte na natječaje EU fondova, pospješuju životni standard lokalnog stanovništva, utječu na zadovoljstvo mladih obitelji, smanjuju raseljavanje u susjedne zemlje te pozitivno djeluju na demografske mjere.

1.2. Cilj istraživanja

Cilj je završnog rada prikazati da sredstava EU fondova utječu na životni standard u smislu stvaranja ravnoteže i poticanja održivog, inkluzivnog i konkurentnog društva u kojem građani imaju pristup boljim uvjetima života, mogućnostima zapošljavanja i obrazovanja te gdje su temeljne potrebe zadovoljene.

1.3. Izvori podataka, metode prikupljanja i obrade podataka

Sekundarni podaci prikupljali su se iz relevantnih publikacija i internetskih izvora. Prikupljeni su i primarni podaci uz pomoć anketnog upitnika koji se izradio u alatu *Google Forms*. Kako je na izrađeni upitnik odgovorilo samo šest jedinica lokalne samouprave, ne bi se prikazalo stvarno stanje iskorištenosti sredstava iz EU fondova te se iz navedenog očituju ograničenja istraživanja, podaci su se dopunili analizom sekundarnih podataka temeljem mrežnih stranica međimurskih općina.

1.4. Struktura rada

Završni rad formiran je u četiri povezane cjeline.

U uvodnom dijelu rada predstavljeni su predmet i cilj završnog rada te način prikupljanja sekundarnih podataka.

U drugom dijelu rada teorijski su se prikazali podaci o sustavu lokalne samouprave, djelokrugu poslova, Međimurskoj županiji kao jedinici područne (regionalne) samouprave te upravno-teritorijalnoj podjeli, osnovama Europske unije, njezinim javnim politikama te vrsti fondova EU-a.

U trećem dijelu završnog rada prikazani su podaci o provedenim europskim projektima po pojedinim jedinicama lokalne samouprave, odnosno općinama Međimurske županije.

Četvrti dio završnog rada donosi zaključak i osvrt na cjelokupnu tematiku.

2. SUSTAV LOKALNE SAMOUPRAVE

Sukladno članku 133. Ustava Republike Hrvatske građanima se jamči pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu. Pravo na samoupravu ostvaruje se preko lokalnih, odnosno područnih (regionalnih) predstavničkih tijela. Građani mogu neposredno sudjelovati u upravljanju lokalnim poslovima, putem zborova, referenduma i drugih oblika neposrednog odlučivanja u skladu sa zakonom i statutom (Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14).

Jedinice su lokalne samouprave općine i gradovi, dok su županije jedinice područne (regionalne) samouprave što prikazuje slika 1.

Slika 1. Prikaz županija u RH

Izvor: <https://www.moj-posao.net/Cesta-Pitanja/Opis/75636/Vec-2017-Hrvatska-ce-biti-podijeljena-na->

pet-do-sedam-zupanija/2/ (24.7.2023.)

Republika Hrvatska broji 20 županija, 127 gradova i 428 općina. Grad Zagreb ima status županije (Državna škola za javnu upravu, 2018).

Općina je jedinica lokalne samouprave koja se osniva za područje više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu, te koja su povezana zajedničkim interesima stanovništva (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20).

Grad je također jedinica lokalne samouprave u kojoj je smješteno sjedište županije te svako mjesto koje ima više od 10 tisuća stanovnika. Grad predstavlja povijesnu, prirodnu, urbanu, gospodarsku i društvenu cjelinu (Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20). Karta općina i gradova prikazana je na slici 2.

Slika 2 Karta općina i gradova RH

Izvor:

https://hr.wikipedia.org/wiki/Popis_op%C4%87ina_u_Hrvatskoj#/media/Datoteka:Map_of_municipalities_of_Croatia.png (24.7.2023.)

2.1. Djelokrug poslova

Županije u samoupravnom djelokrugu obavljaju poslove koji se odnose na: obrazovanje, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, održavanje javnih cesta, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova, izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola i druge poslove sukladno zakonima.

Gradovi i općine obavljaju poslove od lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima. To su sljedeći poslovi:

- uređenje naselja i stanovanja,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- predškolski odgoj,
- zaštita i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarna i civilna zaštita,
- promet na svom području,
- kultura, tjelesna kultura i sport,
- briga o socijalno ugroženim obiteljima i kućanstvima,
- ostali poslovi sukladno posebnim zakonima (Državna škola za javnu upravu, 2018).

2.2. Međimurska županija kao jedinica regionalne (područne) samouprave

Međimurska županija obuhvaća površinu od 730 km², što predstavlja 1,29 % državnog

teritorija. Prema rezultatima Popisa stanovništva iz 2021. godine Međimurska županija ima 113 804 stanovnika, odnosno 2,65 % udjela stanovništva Republike Hrvatske te je sedamnaesta županija po broju stanovnika u Hrvatskoj (Državni zavod za statistiku, 2022). Međimurska županija, kao i ostatak države, ima tendenciju stalnog pada broja stanovnika, što je prikazano u tablici 1.

Tablica 1 Prikaz kretanja broja stanovnika Međimurske županije i Republike Hrvatske od 2011. do 2021.

Broj stanovnika	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.
Međimurska županija	113.746	113.561	113.417	113.159	112.576	112.089	110.999	109.921	109.232	108.822	105.863
Republika Hrvatska	4.280.622	4.267.558	4.255.689	4.238.389	4.203.604	4.174.349	4.124.531	4.087.843	4.065.253	4.047.700	3.888.529

Izvor: Međimurska županija: Nacrt Plana razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine (2022).

Međimurska županija kao jedinica regionalne (područne) samouprave radi na jačanju javne politike u smislu zdravog, uključivog i otpornog društva. U skladu s Planom razvoja Međimurske županije do 2027. godine i u skladu s drugim razvojnim smjerom Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine, prioritet je stvoriti stabilnost i sigurnost lokalnog stanovništva. Vrlo je važno postići učinkovitost javnog sektora koji počiva na načelnima dobrog upravljanja. Prema tome, postavljena su četiri posebna cilja:

- učinkovita i dostupna zdravstvena i socijalna skrb,
- bogat i uključiv društveni život,
- unaprijeđen sustav upravljanja rizicima,

-
- dobro upravljanje u javnom sektoru (Plan razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine, 2022).

Nastavno na navedeno, u Planu razvoja Međimurske županije postoji nekoliko posebnih ciljeva, razvojnih smjerova i strateških ciljeva koji uz nazive i opise mjera te njegove predložene nositelje doprinose ciljevima za dobrobit stanovništva.

Posebni cilj 8. Dobro upravljanje u javnom sektoru, Razvojni smjer 4. Ravnomjeran regionalni razvoj, Strateški cilj 13. Jačanje regionalne konkurentnosti (Plan razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine, 2022) navedene su dvije mjere u svrhu provedbe prioriteta javne politike Međimurske županije koje se odnose na ravnomjeran regionalni razvoj i povećanje učinkovitosti cjelokupnog javnog sektora u Županiji.

Prva mjera pod nazivom *Povećanje učinkovitosti javne uprave* podrazumijeva praćenje učinkovitosti javnih institucija, kontinuirano praćenje zadovoljstva, razvojnih i drugih potreba djelatnika u javnom sektoru, povećanje transparentnosti rada javnog sektora, promicanje i primjena dobrih praksi u upravljanju te učinkovito upravljanje imovinom u javnom vlasništvu te aktivaciju nedovoljno iskorištene imovine u razvojne svrhe. Kao predloženi nosioci mjera navode se: Međimurska županija, gradovi i općine s područja Međimurske županije te javne institucije (Plan razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine, 2022).

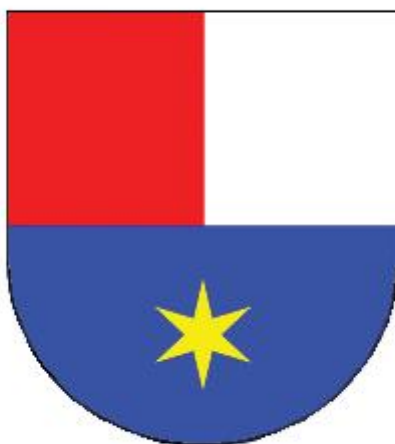
Druga mjera *Upravljanje regionalnim razvojem u skladu sa strateškim usmjerenjem Međimurske županije* u opisu navodi važnima sljedeće pretpostavke: vođenje baze i praćenje provedbe projekata, s naglaskom na strateške projekte, praćenje i vrednovanje provedbe strateških dokumenata na svim razinama, dodjela izravne pomoći mladim obiteljima u svrhu smanjenja depopulacije i druge aktivnosti demografske politike. Kao nositelji ove mjere navode se također Međimurska županija, jedinice lokalne samouprave s područja Međimurske županije te Javna ustanova Redea (Plan razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. godine, 2022).

2.2.1. Upravno-teritorijalna podjela Međimurske županije

Međimurska županija u zemljopisnom smislu naziva se Međimurje i obuhvaća područje sjevera Republike Hrvatske. Nalazi se između rijeka Mure i Drave. Graniči s Mađarskom i Slovenijom. Površinski je najmanja županija u Hrvatskoj. Međimurje nazivaju i *Hortus Croatiae*, što u prijevodu znači Vrt Hrvatske ili Cvjetnjak Hrvatske (https://hr.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91imurska_%C5%BEupanija#).

Dan Međimurske županije obilježava se 30. travnja. Grb Međimurske županije prikazan je na slici 3.

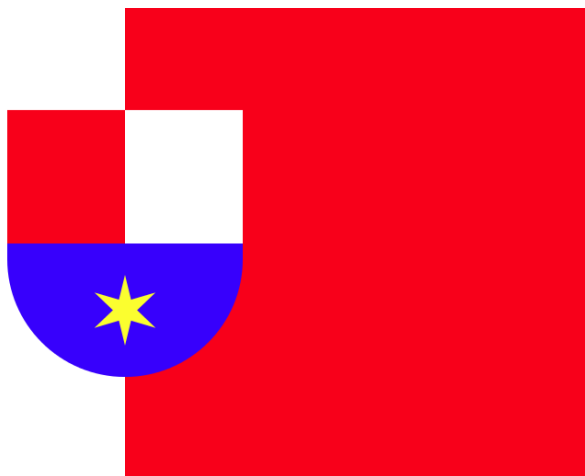
Slika 3 Grb Međimurske županije

Izvor: <https://croatia.eu/index.php?view=article&id=30&lang=1> (25.7.2023.)

Zastava Međimurske županije prikazana je na slici 4.

Slika 4 Zastava Međimurske županije

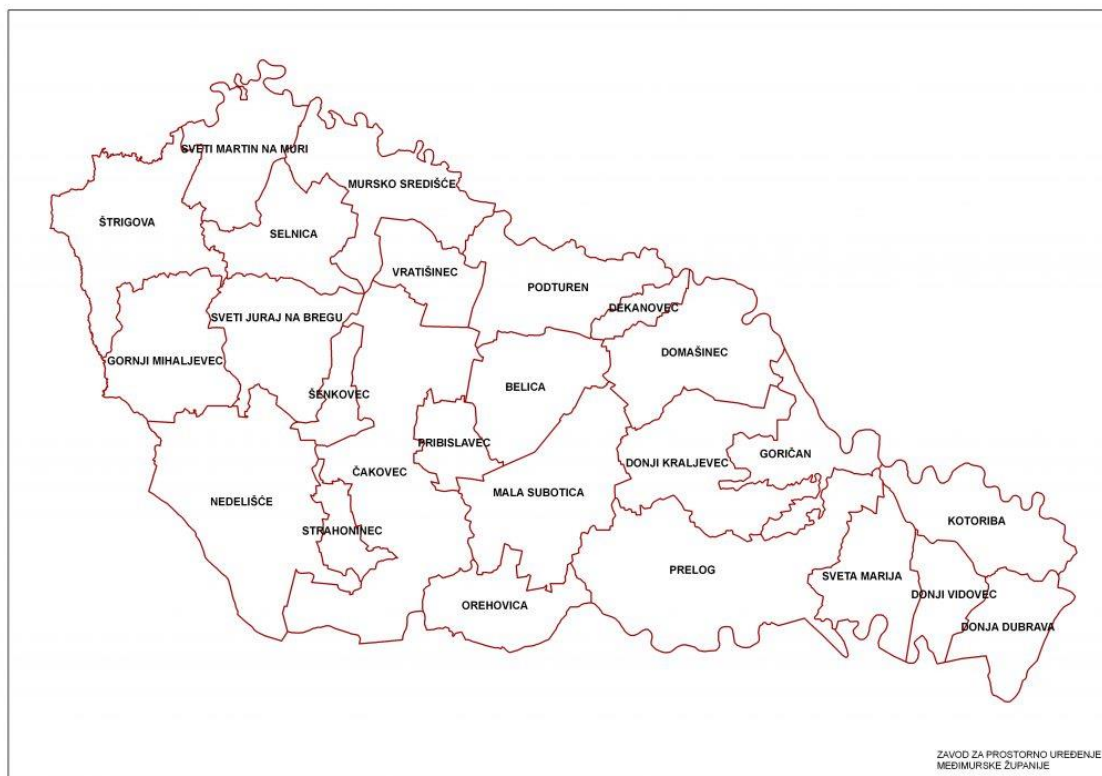

Izvor:

https://hr.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91imurska_%C5%BEupanija#/media/Datoteka:Flag_of_Međimurske_Županije.svg (25.4.2023.)

Međimurska županija podijeljena je na tri grada i dvadeset dvije općine koji ukupno čine 131 naselje na 729 km² površine. Grad Čakovec je upravno, kulturno i političko središte Županije. Općine na području Međimurske županije su: Belica, Dekanovec, Domašinec, Donja Dubrava, Donji Kraljevec, Donji Vidovec, Goričan, Gornji Mihaljevec, Kotoriba, Mala Subotica, Nedelišće, Orehovica, Podturen, Pribislavec, Selnica, Strahoninec, Sveta Marija, Sveti Juraj na Bregu, Sveti Martin na Muri, Šenkovec, Štrigova i Vratišinec. Prikaz međimurskih gradova i općina vidljiv je na slici 5.

Slika 5 Upravno-teritorijalni ustroj Međimurske županije

Izvor: <https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/> (25.7.2023.)

2.2.2. Gospodarstvo Međimurske županije i međuopćinska suradnja

Međimurska županija ima povoljan geografski položaj koji je omogućio razvoj gospodarstva, poljoprivrede i turizma. Poljoprivreda, posebno uzgoj povrća i voća, te vinogradarstvo imaju važnu ulogu u ekonomiji županije. Također, industrija, usluge i trgovina igraju značajnu ulogu u gospodarskom razvoju.

Gospodarstvo Međimurske županije temelji se na raznolikim sektorima, uključujući poljoprivredu, industriju, trgovinu, usluge i turizam. Glavni su aspekti gospodarstva Međimurske županije:

-
- Poljoprivreda: Poljoprivreda je važan sektor u Međimurskoj županiji. Značajni dijelovi poljoprivredne proizvodnje uključuju uzgoj povrća, voća (posebno jabuka), vinogradarstvo te stočarstvo, uključujući proizvodnju mlijeka i mesnih proizvoda.
 - Industrija: Industrijski sektor obuhvaća proizvodnju različitih proizvoda, uključujući prehrambenu industriju, metalnu industriju, elektroindustriju te druge sektore.
 - Trgovina i usluge: Trgovina i usluge igraju važnu ulogu u gospodarstvu Međimurske županije.
 - Turizam: Međimurska županija sve više privlači turiste svojom prirodnom ljepotom, termalnim izvorima, tradicionalnim manifestacijama i kulturnim spomenicima. Turistički objekti, kao što su termalni i *wellness* centri te seoski turizam, doprinose razvoju turizma u regiji.
 - Inovacije i poduzetništvo: Postoje inicijative i poticaji za razvoj poduzetništva i inovacija u Međimurskoj županiji. Razne inicijative, potpore i suradnje potiču razvoj novih tehnologija i poslovnih ideja.

Gospodarstvo Međimurske županije uglavnom se temelji na prerađivačkoj industriji s naglaskom na poljoprivredu, trgovinu i graditeljstvo. U okviru prerađivačke industrije najzastupljenije su metaloprerađivačka, tekstilna i odjevna, drvoprerađivačka te prehrambena industrija. Nadalje, važnu ulogu u gospodarstvu ima i proizvodnja i prerada plastičnih proizvoda, nemetalnih mineralnih proizvoda, a posljednjih godina raste i obućarska industrija koja ima dugu tradiciju na području Međimurske županije (Hrvatska gospodarska komora, 2022).

Međimursko gospodarstvo najviše robe i usluga izvozi na tržište Europske unije, od čega su najzastupljenije zemlje: Njemačka, Austrija, Italija i Slovenija.

Hrvatska gospodarska komora, Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize (2017) navodi kako su prednosti i potencijali za ulaganja u Međimursku županiju sljedeći:

- „niska stopa nezaposlenosti (9%)

-
- jedna od najnižih prosječnih plaća u RH (obućarska i tekstilna industrija)
 - peta županija prema visini BDP-a po stanovniku 2014.
 - razgranata komunalna infrastruktura (struja 98%, voda 100%, plin 98%, telefon 100%, internet, - kanalizacijska mreža – tri pročištača otpadnih voda)
 - dobra povezanost sa zemljama Europske unije
 - blizina velikih europskih gradova – Beča, Budimpešte, Ljubljane, Münchena itd.
 - kvalitetna radna snaga
 - razvijena kultura poslovanja
 - razvijene poslovne zone (u funkciji je 45 zona od ukupno 60)
 - spremnost jedinica lokalne samouprave na suradnju“.

Upravo zadnja tvrdnja „spremnost jedinica lokalne samouprave na suradnju“ ukazuje na to kako su partnerski odnosi i suradnja općenito od presudnog značenja za promicanje gospodarskog razvitka, smanjenja siromaštva i načela dobre vladavine.

Na inicijativu Vijeća Europe pokrenut je alat Međuoćinska suradnja (MOS) koji podrazumijeva suradnju jedinica lokalne samouprave (Antić, Ivanović, 2011).

Pojam 'međuoćinska suradnja' (eng. Inter-municipal cooperation) u Priručniku podrazumijeva suradnju jedinica lokalne samouprave bez obzira na njihov pravni status (grad-grad, općina-općina i grad-općina). Pod pojmom 'Međuoćinska suradnja' općenito se razumijeva zajedničko obavljanje određenih poslova iz djelokruga dviju ili više lokalnih vlasti na temelju njihova međusobnog sporazuma, u cilju postizanja zajedničkih ciljeva ili rješenja zajedničkog problema (Antić, Ivanović, 2011).

Iz navedenog se može zaključiti kako dobra suradnja među jedinicama lokalne samouprave doprinosi razvoju i zastupa interese lokalnog stanovništva, zadovoljava njihove potrebe, podiže životni standard, razvija komunalnu infrastrukturu i povećava učinkovitost javne uprave.

Razvojem takvog mehanizma suradnje, općine lakše prevladavaju financijske, administrativne i tehničke prepreke, a pritom zadržavaju svoj identitet (Antić, Ivanović, 2011). Pritom se misli na lakše svladavanje problema kao što su manjak financijskih

sredstava, nejednak razvoj, učinkovitije se koriste raspoloživi resursi i kapaciteti te se unaprjeđuju kvaliteta i kvantiteta pruženih usluga.

2.3. Europska unija i kako funkcionira?

Početak stvaranja Europske unije potaknut je ustrojavanjem zajedničkog tržišta (Mintas Hodak, 2010), te EU danas čini 27 država članica koje imaju zajedničko tržište. Europska unija je politički i ekonomski savez suverenih država u Europi. Osnovana je kako bi promicala ekonomsku suradnju, političku stabilnost i mir među članicama, te kako bi omogućila zajedničko djelovanje u mnogim područjima od zajedničkog interesa. Europska unija temelji se na načelnima slobode kretanja dobara, usluga, osoba i kapitala unutar svojih granica. Uz navedeno, EU promiče vladavinu prava, ljudska prava i demokraciju (Mintas Hodak, 2010).

Europska unija kao udruženje zemalja s područja europskog kontinenta ima i svoje institucije. Najvažnije institucije EU-a su:

- Europsko vijeće – donosi strateške odluke i sastoji se od šefova i vlada članica EU-a,
- Vijeće Europske unije (Vijeće ministara) – sastoji se od ministara zemalja članica, donosi odluke s Parlamentom,
- Europski parlament – članovi Parlamenta biraju se u svim zemljama članica na mandat od pet godina sukladno izbornim zakonima zemalja članica, s Vijećem Europske unije donose odluke, donose odluku o konačnom godišnjem proračunu EU-a,
- Europska komisija – Komisiju čini po jedan povjerenik iz svake zemlje članice nadležan za određeno područje, predlaže zakonodavne akte te kontrolira provođenje zakona, raspolaže proračunom EU-a, upravlja europskim fondovima i programima te potpisuje sve ugovore o bespovratnim sredstvima,
- Europski revizorski sud – kontrolira financijsko poslovanje institucija EU-a i o svojim nalazima kontrola obavještava Europski parlament (Belić, Štilinović, 2013).

2.3.1. Javne politike EU-a

Europska unija svoj razvoj temelji na javnim politikama, što podrazumijeva široko područje u svim sferama života građana EU-a. Najvažnije politike Europske unije su:

- kohezijska politika – cilj joj je smanjiti regionalne ekonomske i socijalne razlike među državama članica i unutar njih. Financira projekte i programe koji podržavaju ekonomski rast, zapošljavanje, obrazovanje i razvoj infrastrukture,
- zajednička poljoprivredna politika – cilj joj je osigurati dovoljno hrane, održivi razvoj ruralnih područja i davanje podrške poljoprivrednicima,
- vanjska politika – obuhvaća nekoliko politika od kojih su najvažnije one koje se tiču trgovine, razvoja, diplomacije i sl. Cilj im je međunarodna stabilnost i suradnja u svrhu promicanja mira i demokracije,
- politika unutrašnjeg tržišta – cilj joj je osiguravanje slobodnog kretanja roba, usluga, osoba i kapitala unutar EU-a,
- okolišna politika – cilj joj je zaštita okoliša, održivi rast i razvoj, upravljanje resursima, promicanje čistih tehnologija i dr.,
- politika obrazovanja i istraživanja – ova politika usmjerena je na programe obrazovanja, razmjene studenata, istraživanje, inovacije, znanost i dr. (<https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>, 2023).

Javne politike Europske unije čine vrlo važan segment u planiranju proračuna Europske unije. Sve zemlje članice pune proračun EU-a i ravnopravno odlučuju o njemu.

Prema (Radnić, 2012) Europska unija ustrojila je sedam inicijativa:

- Unija inovacija – cilj je ove inicijative povezati znanost i tržište te omogućiti da inovacije pronađu lakši put do proizvodnje,
- Mladi u pokretu – cilj je inicijative omogućiti slobodno kretanje studenata i stručnjaka unutar granica EU-a,
- Digitalni plan za Europu – inicijativa se odnosi na to da svi građani EU-a moraju imati pristup brzom internetu,

-
- Europa koja učinkovito iskorištava svoje resurse – cilj je inicijative smanjenje ugljičnog dioksida koji se oslobađa u industriji i proizvodnji te održivi rast i razvoj,
 - Plan za stjecanje novih vještina i otvaranje novih radnih mjesta,
 - Europska platforma protiv siromaštva – cilj je ove inicijative pružanje pomoći socijalno osjetljivim i siromašnim skupinama i pojedincima.

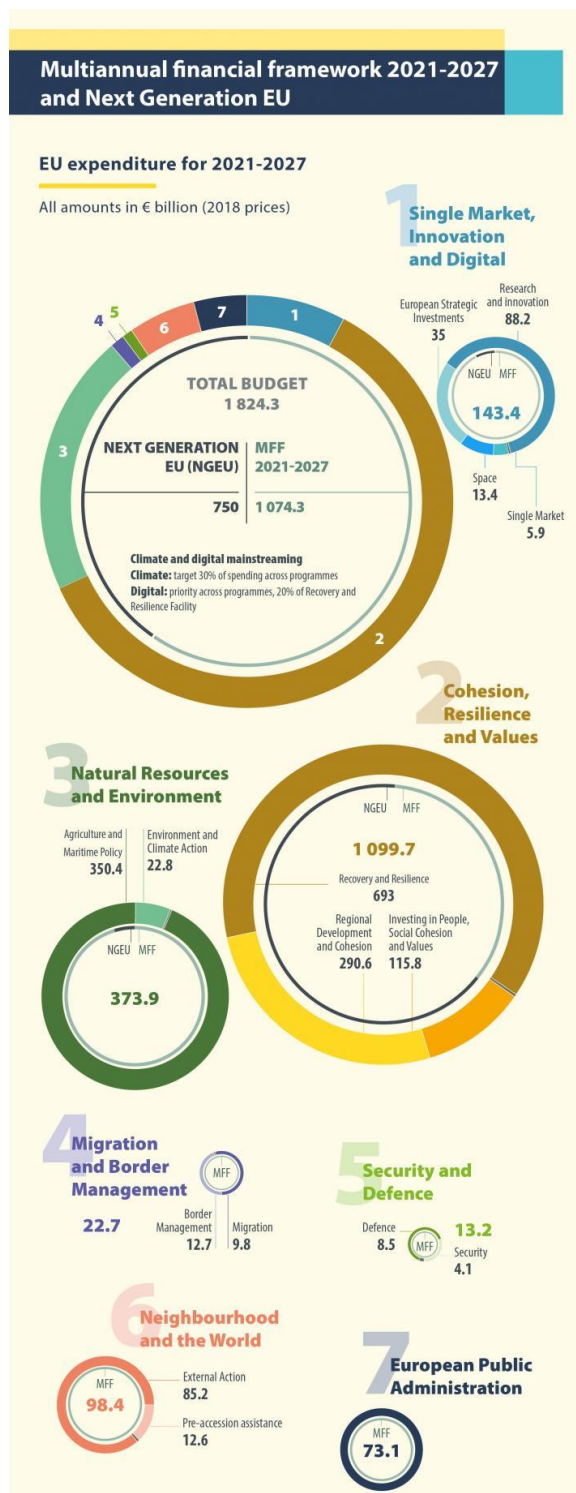
2.3.2. Proračun i fondovi Europske unije

Radnić (2012) navodi kako sve zemlje članice pune proračun Europske unije i ravnopravno odlučuju i iskorištavaju fondove i programe.

Za provođenje proračuna zadužena je Europska komisija te ona upravlja programima i fondovima. Uz nadzor programa i fondova, prebacuje i sredstva pojedinim državama članicama koje tim sredstvima i upravljaju (Radnić, 2012).

Proračun EU-a uglavnom je namijenjen ulaganjima te zbog toga Europska unija donosi dugoročne planove koji su poznati kao višegodišnji financijski okviri (VFO). Obično se donose za razdoblje od pet do sedam godina. Trenutačno je na snazi VFO koji traje od 2021. do 2027. godine (https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_hr, 2023). Prikaz trenutačnog VFO-a vidljiv je na slici 6. Iz navedenog prikaza moguće je zaključiti kako se radi o ukupnim rashodima od 1824,3 milijardi eura od čega na VFO otpada 1074,3 milijarde eura, dok na *Next Generation EU* otpada 750 milijardi eura. Važno je naglasiti kako u dijelu kohezija, otpornost i vrijednosti iz kojih se financiraju europski fondovi otpada 290,6 milijarde eura na Regionalni razvoj i koheziju, 693 milijarde eura na Oporavak i otpornost i 115,8 milijardi eura u Ulaganja u ljude i socijalnu koheziju. Važan je i podatak kako Europska unija u svom VFO-u planira izdvojiti i 73,1 milijarde eura za Europsku javnu upravu.

Slika 6 VFO 2021. - 2027.

Izvor: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_hr (26.7.2023.)

Kako je već navedeno, Europska unija kroz svoje fondove i programe zemljama članicama stavlja na raspolaganje financijska sredstva kako bi im omogućila ravnomjeran rast i razvoj. Najvažniji su fondovi i programi: Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, Europski socijalni fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, Europski fond za pomorstvo i ribarstvo, Instrument za povezivanje Europe, Horizont Europa, Program za zapošljavanje i socijalnu inovaciju, Program *Erasmus+* (<https://fondovieu.gov.hr/eu-fondovi>, 2023).

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA O STUPNJU ISKORIŠTENOSTI SREDSTAVA EU FONDOVA PO MEĐIMURSKIM OPĆINAMA

Predmet je istraživanja u ovom završnom radu ispitati stupanj iskorištenosti sredstava EU fondova po Međimurskim općinama, a empirijsko istraživanje sastoji se od primarnog i sekundarnog. Primarno istraživanje provedeno je slanjem anketnog upitnika, što će biti opisano u točki 3.1., dok je provedeno i sekundarno istraživanje autora završnog rada zbog slabe reprezentativnosti uzorka. U nastavku će biti detaljnije pojašnjeni rezultati istraživanja.

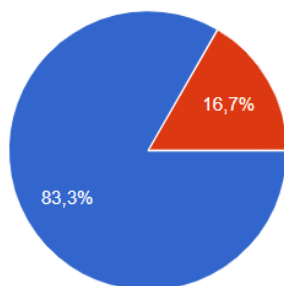
3.1. Primarno istraživanje o stupnju iskorištenosti sredstava EU fondova po Međimurskim općinama

U svrhu primarnog istraživanja izrađen je anketni upitnik putem kojeg su se željeli prikupiti podaci o projektima financiranima iz EU fondova u jedinicama lokalne samouprave na području Međimurske županije. Upitnik je bio poslan 1. lipnja 2023. godine na službene e-mail adrese svih općina u Županiji. Podaci su se prikupljali do 30. srpnja 2023. godine. U navedenom razdoblju na anketni upitnik odgovorilo je samo šest od 22 međimurske općine, i to: Općina Selnica, Općina Šenkovec, Općina Mala Subotica, Općina Gornji Mihaljevec, Općina Sveti Juraj na Bregu i Općina Štrigova, odnosno 22,27 % ispitanika.

Anketni upitnik izrađen je kako bi se ispunili ciljevi istraživanja te je bio nestrukturiranog tipa s otvorenim pitanjima kako bi se dobilo što više informacija o stupnju iskorištenosti sredstava iz EU fondova te eventualno dobila šira slika o korisnicima sredstava. Prvi dio pitanja odnosio se na informiranost o EU fondovima te poznavanju različitih fondova. Svih šest općina odgovorilo je da su upoznate s mogućnošću financiranja projekata iz EU fondova te su upoznate sa svim europskim fondovima.

Drugi dio pitanja odnosio se na resurse koji rade na pripremi, prijavi i provedbi projekata financiranih iz EU fondova. Na pitanje upotrebljavaju li općine vlastite ljudske resurse za pripremu dokumentacije i prijavu na natječaje EU fondova ili se koriste uslugama vanjskih resursa, 83,3% ispitanika odgovorilo je da upotrebljavaju vlastite ljudske resurse, dok je 16,7% ispitanika odgovorilo da se koriste uslugama vanjskih konzultanata. Prikaz odgovora vidljiv je na grafikonu 1.

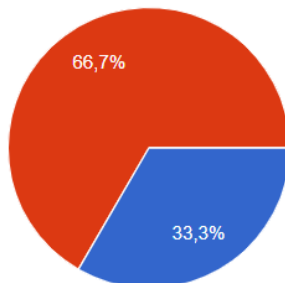
Grafikon 1 Podatak o načinu pripreme i prijave projekata iz EU fondova

Izvor: vlastita izrada autora (1.8.2023.)

Na pitanje je li zaposlen novi službenik u svrhu provedbe projekta financiranog iz EU fonda, 66,7% ispitanika odgovorilo je da nisu zapošljavali novog službenika, dok je 33,3% ispitanika odgovorilo da su zaposlili novog službenika. Prikaz navedenih podataka vidljiv je na grafikonu 2.

Grafikon 2 Podatak o zapošljavanju novih službenika za provedbu projekata financiranih iz EU fondova

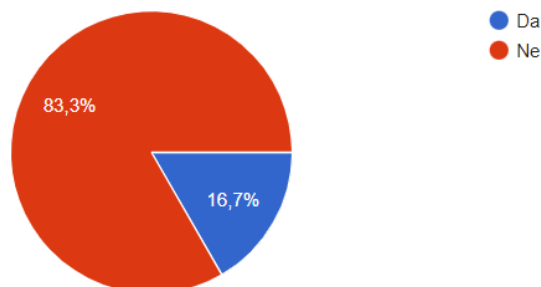
Izvor: vlastita izrada autora (1.8.2023.)

Na pitanje o financijskim korekcijama i postotku, odnosno iznosu financijskih korekcija, četiri općine odgovorile su da su imale financijske korekcije od 5%, dok su dvije općine odgovorile da nisu imale financijske korekcije.

Nadalje, na pitanje o mogućim problemima oko ispunjavanja ZNS-a (Zahtjev za nadoknadu sredstava) i predaji završnog izvješća, 83,3% ispitanika odgovorilo je da nije imalo problem oko ispunjavanja navedenog Zahtjeva, dok je 16,7 % ispitanika odgovorilo da su imali probleme oko ispunjavanja ZNS-a ili predaje završnog izvješća o provedbi projekta.

Na pitanje jesu li se projekti morali sufinancirati i iz općinskih proračuna kako bi se zatvorila financijska konstrukcija projekta, 16,7% ispitanika odgovorilo je da se nisu morali koristiti vlastitim sredstvima, dok je 83,3% ispitanika odgovorilo da se su uz dobivena sredstva iz EU fondova koristila i vlastitima. Prikaz navedenih podataka vidljiv je na grafikonu 3.

Grafikon 3 Podaci o načinu zatvaranja financijske konstrukcije EU projekta

Izvor: vlastita izrada autora (1.8.2023.)

Nadalje, na otvoreno pitanje o mišljenju o EU fondovima, četiri ispitanika odgovorila su da je mišljenje pozitivno, no napomenula su i da je provedba projekta, predaja završnog izvješća i količina pravila izrazito komplicirana. Jedan ispitanik odgovorio je samo da je mišljenje pozitivno, dok je jedan ispitanik samo odgovorio da je tijekom prijave na natječaj potrebno dostaviti mnogo dokumentacije.

Na pitanje kako se provedba projekta odrazila na životni standard zajednice, svi ispitanici odgovorili su da se odrazilo pozitivno. Uz navedeno, jedan ispitanik odgovorio je da se podigla kvaliteta života u zajednici za mlade obitelji te da je uspostavljeno jačanje suradnje lokalne zajednice s udrugama civilnog društva. Jedan ispitanik odgovorio je da su se stvorila nova radna mjesta, podigao se životni standard mještana te da se razvila infrastruktura. Jedan ispitanik odgovorio je da se omogućio viši standard usluga za mještane. Jedan ispitanik odgovorio je da se povećala turistička ponuda, prepoznatljivost općine te razvoj prateće infrastrukture, te je jedan ispitanik odgovorio da su se zaposlile teže zapošljive skupine stanovnika, obnovila se i nadogradila postojeća infrastruktura te je stanovnicima pružen novi oblik socijalne usluge (pomoć u kući).

Na otvoreno pitanje koji su natječaji EU fondova zanimljivi za prijavu projekata, svih šest

ispitanika odgovorilo je da su im najzanimljiviji infrastrukturni fondovi, dok je jedan ispitanik uz infrastrukturne natječaje naveo i one socijalnog obuhvata.

Kako je već navedeno, Međimurska županija jedna je od vodećih Županija u povlačenju sredstava iz EU fondova. Prikupljeni primarni podaci pokazali su se nedostatnima, što se može smatrati kao ograničenje istraživanja te je autorica završnog rada dopunila podatke vlastitim istraživanjem. Kako je uvjet svakog financiranog projekta iz EU fonda vidljivost, odnosno korisnici sredstava moraju objaviti na svojim mrežnim stranicama opće podatke o financiranom projektu, podaci su se dopunili tako što je sa službenih mrežnih stranica općina autorica prikupila podatke o projektima financiranim iz EU fondova.

3.2. Sekundarno istraživanje o stupnju iskorištenosti sredstava EU fondova po Međimurskim općinama

U ovom dijelu rada prikazat će se rezultati sekundarnog istraživanja autora temeljem mrežnih stranica međimurskih općina. Analiza mrežnih stranica provodila se od 31. srpnja do 4. kolovoza 2023. godine. Ograničenje istraživanja u ovom dijelu javno su nedostupni podaci, te su se uzimale u obzir općine samo s javno dostupnim podacima. Prilikom istraživanja analizirali su se podaci o vrsti EU fonda iz kojeg je projekt financiran, naziv projekta te vrijednost projekta. Rezultati su prikazani nadalje po općinama koje su se koristile sredstvima iz EU fondova te su podaci bili javno dostupni.

Općina Dekanovec

Općina Dekanovec nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Međimurske županije. Najmanja je općina i čini je samo naselje Dekanovec (<https://www.dekanovec.hr/web/o-opcini>, 2012). Na slici 9 prikazan je grb općine.

Slika 7 Grb Općine Dekanovec

Izvor: <https://www.dekanovec.hr/web/o-opcini> (31.7.2023.)

Prema dostupnim podacima na službenoj mrežnoj stranici, Općini Dekanovec dodijeljena su sredstva od **37,116,13 kuna** na temelju natječaja za provedbu Podmjere 7.1. operacije 7.1.1. "Sastavljanje i ažuriranje planova za razvoj jedinica lokalne samouprave" za provedbu projekta izrade Strateškog razvojnog programa Općine Dekanovec (<https://www.dekanovec.hr/web/informacije/strateski-razvojni-program>, 2019).

Općina Donja Dubrava

Općinu Donja Dubrava čini naselje Donja Dubrava i nalazi se u donjem dijelu Županije. Prikaz općinskog grba je na slici 11.

Slika 8 Grb Općine Donja Dubrava

Izvor: <https://www.donjadubrava.hr/default.asp> (31.7.2023.)

Općina je provela projekt „*WiFi4EU*“ u vrijednosti od **103.375,00 kn**, a udio potpore bio je 100% (<https://www.donjadubrava.hr/defaultcont.asp?id=1005&n=9>, 2021). Također, Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju dodijelila joj je sredstva od **841.569,73 kn** za projekt „*Rekonstrukcija dijela nerazvrstane ceste na k.č.br. 1727*“

k.o. Donja Dubrava“ iz Programa ruralnog razvoja RH, podmjera 7.4.1. Udio potpore bio je 100% (<https://www.donjadubrava.hr/defaultcont.asp?id=1005&n=9>, 2018). Općina je u pretpristupnim fondovima provela tri projekta u programima prekogranične suradnje *IPA Mađarska – Hrvatska* u ukupnom iznosu od **201.941,69 eura** (<https://www.donjadubrava.hr/defaultcont.asp?id=1005&n=9>, 2013).

Općina Donji Kraljevec

Općinu Donji Kraljevec čine sljedeća naselja: Donji Hrašćan, Donji Kraljevec, Donji Pustakovec, Hodošan, Palinovec, Sveti Juraj u Trnju. Grb općine prikazan je na slici 12 (<https://www.donjikraljevec.hr/>, 2019).

Slika 9 Grb Općine Donji Kraljevec

Izvor: <https://www.donjikraljevec.hr/> (31.7.2023.)

Općina je ukupno provela tri projekta Europskog socijalnog fonda „Zaželi“. Za prvu fazu projekta „Zaželi“ dodijeljena su joj sredstva u iznosu od **1.437.526,96 kn** (<https://donjikraljevec.hr/web2019/wp-content/uploads/2019/05/Za%C5%BEeli-letak.pdf>), za drugu fazu projekta općina je dobila **900.480,00 kn** (100% potpore) (<https://www.donjikraljevec.hr/2021/11/12/projekt-snazno-zazeli-i-ostvari-faza-ii/>), dok je za treću fazu dobila **494.400,00 kn** (100% potpore) (<https://www.donjikraljevec.hr/2022/10/15/projekt-snazno-zazeli-faza-iii/>). Nadalje, općina je provela projekt „Rekonstrukcija Doma kulture Hodošan“ iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, Podmjera 19.2. u omjeru sufinanciranja 90% sredstava EU i 10% vlastitih sredstava (<https://www.donjikraljevec.hr/2021/10/27/rekonstrukcija-doma-kulture-hodosan/>). Iz

istog fonda i iste podmjere, općini su dodijeljena sredstva za projekt „*Rekonstrukcija grobne kuće s nadstrešnicom*“ (<https://www.donjikraljevec.hr/rekonstrukcija-grobne-kuce-s-nadstresnicom/>). U suradnji s Općinom Goričan i dječjim vrtićima „Ftiček“ i „Ružica“ provela je projekt „*Dajmo budućnost djeci*“. Projekt je financiran iz Europskog socijalnog fonda u iznosu od **3.429.752,75 kn** (<https://www.dajmodjecibuducnost.donjikraljevec.hr/>). Iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Općina Donji Kraljevec provela je projekt „*Energetska obnova zgrade javne namjene NK Kraljevčan*“. Vrijednost navedenog projekta bila je 1.408.805,09 kn, dok je Fond sufinancirao **689.930,09 kn** (<https://www.donjikraljevec.hr/2019/09/09/projekt-energetska-obnova-zgradne-javne-namjene-nk-kraljevcan/>). U Programu ruralnog razvoja 2014. – 2020. koji se financira iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, općina je provela projekt „*Preuređenje prizemlja dječjeg vrtića Ftiček u Donjem Kraljevcu*“. Za ovaj projekt na mrežnim stranicama nisu navedeni financijski podaci (<https://www.donjikraljevec.hr/2019/01/22/preuređenje-prizemlja-djecjeg-vrtica-fticek-u-donjem-kraljevcu-projekt/>). Iz Europskog strukturnog fonda, u 2018. godini, Općina Donji Kraljevec povukla je sredstva u iznosu od **481.814,70 kn** za projekt „*nabava spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada*“ (<https://www.donjikraljevec.hr/2018/06/08/nabava-spremnika-za-odvojeno-prikupljanje-komunalnog-otpada/>).

Općina Donji Vidovec

Pod Općinu Donji Vidovec spada samo jedno naselje, i to Donji Vidovec. Grb općine prikazan je na slici 13.

Slika 10 Grb Općine Donji Vidovec

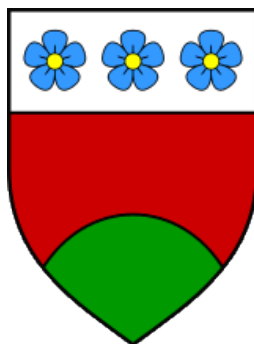
Izvor: <https://www.donjividovec.hr/default.asp> (31.7.2023.)

Općina Donji Vidovec sudjelovala je kao projektni partner u provedbi projekta „*Two Rivers one Goal II*“ koji se sufinancirao iz *Programa Interreg Mađarska-Hrvatska 2014.-2020*. Vrijednost projekta bila je 888.876,76 eura, dok je Europska unija sufinancirala **755.545,23 eura**, odnosno 85% (<https://www.gorican.hr/projekti/two-rivers-one-goal-ii/>). U programu ruralnog razvoja RH unutar mjere 19, Općina je dobila **155.000,00 kn** za projekt „Opremanje Doma kulture u Donjem Vidovcu“ (<https://www.donjividovec.hr/dokumenti.asp?id=1&n=5>). Općina Donji Vidovec uz navedeno, sudjelovala je i kao partner na drugoj fazi u projektu „Zaželi“.

Općina Goričan

Općinu Goričan čini naselje Goričan. Smještena je na samoj granici uz Mađarsku. Grb općine prikazan je na slici 14.

Slika 11 Grb Općine Goričan

Izvor: <https://www.gorican.hr/> (31.7.2023.)

Općina Goričan provela je četiri projekata financirana iz europskih fondova (<https://www.gorican.hr/eu-projekti/>):

- „*Two Rivers one Goal*“ – vrijednost projekta: **254.224,50 eura** (Interreg Mađarska-Hrvatska)
- „*Buđenje*“ – vrijednost projekta: **988.743,19 eura** (Interreg Slovenija-Hrvatska)
- „*Two Rivers one Goal II*“ – vrijednost projekta: 888.876,76 eura (Interreg Mađarska-Hrvatska)
- „*Eualive*“ – vrijednost projekta: **12.095,00 eura** (Program „*Europe for Citizens*“)

Nadalje, općina provodi još tri projekta koji se sufinanciraju iz EU fondova (<https://www.gorican.hr/eu-projekti/>):

- „*Rekonstrukcija sportskog parka NK Trnava*“ – iznos sufinanciranja: **7.500.000,00 kn**
- „*Novi vatrogasni dom*“ – iznos sufinanciranja: **7.400.000,00 kn**
- „*Dogradnja dječjeg vrtića*“ – iznos sufinanciranja: **3.700.000,00 kn**

Općina Gornji Mihaljevec

Općina Gornji Mihaljevec obuhvaća dvanaest naselja: Badličan, Bogdanovec, Dragoslavec Breg, Dragoslavec Selo, Gornja Dubrava, Gornji Mihaljevec, Martinuševec, Preseka, Prhovec, Tupkovec, Vugrišinec, Vukanovec (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>). Grb općine prikazan je na slici 15.

Slika 12 Grb Općine Gornji Mihaljevec

Izvor: <https://www.gornjimihaljevec.hr/> (1.8.2023.)

Prema dostupnim podacima s mrežnih stranica, Općina Gornji Mihaljevec provela je šest projekata sufinanciranih iz europskih fondova. Radi se o sljedećim projektima: „*Izrada Plana razvoja Općine Gornji Mihaljevec*“ (Program ruralnog razvoja 2014.-2020.), „*Energetska obnova zgrade Doma kulture Gornji Mihaljevec na adresi Gornji Mihaljevec 74*“ (Europski strukturi i investicijski fondovi), „*Rekonstrukcija nerazvrstane ceste u dijelu naselja Tupkovec*“ (Program ruralnog razvoja 2014.-2020.), „*Uvođenje ekološke rasvjete u naselja Općine Gornji Mihaljevec*“ (Program ruralnog razvoja 2014.-2020.), „*Rekonstrukcija i opremanje zgrade za osnivanje dječjeg vrtića i programa predškolskog*

obrazovanja“ (Program ruralnog razvoja 2014.-2020.), „Rekonstrukcija i građenje sportsko-rekreacijskog centra Mladost u Gornjem Mihaljevcu“ (Program ruralnog razvoja 2014. - 2020.). Financijski podaci o navedenim projektima nisu dostupni (<https://www.gornjimihaljevec.hr/>, 2023).

Općina Kotoriba

Općina Kotoriba obuhvaća samo jedno naselje – Kotoribu. Grb općine prikazan je na slici 16.

Slika 13 Grb Općine Kotoriba

Izvor: <https://www.kotoriba.hr/index.php/uprave/opci-podaci/zastava-i-grb> (1.8.2023.)

Općina Kotoriba na svojoj službenoj mrežnoj stranici ima dostupne podatke o četiri projekta sufinancirana iz fondova Europske unije. To su redom sljedeći projekti:

- „Opremanje mrtvačnice“ – Program ruralnog razvoja 2014.-2020., Podmjera 19.2. (nema dostupnih financijskih podataka)
- „Rekonstrukcija i opremanje sportskih terena u Kotoribi“ - Program ruralnog razvoja 2014.-2020., Podmjera. Vrijednost projekta je: **295.500,00 kn**
- „Ulaganje u osnovnu infrastrukturu Poduzetničke zone Jug“ – Europski strukturni i investicijski fondovi. Vrijednost EU sufinanciranja projekta je: **9.100.621,86 kn**
- „Rekonstrukcija nerazvrstane ceste – Duga ulica u Kotoribi“ – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj. Financijski podaci nisu dostupni (<https://www.kotoriba.hr/>, 2023).

Općina Mala Subotica

Općina Mala Subotica obuhvaća šest naselja: Držimurec, Mala Subotica, Palovec, Piškorovec, Strelec, Sveti Križ (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023). Grb Općine Mala Subotica prikazan je na slici.

Slika 14 Grb Općine Mala Subotica

Izvor: <https://www.opcina-mala-subotica.hr/hr/opcina-mala-subotica-home/> (1.8.2023.)

Općina Mala Subotica provela je tri projekta financirana iz Europskog socijalnog fonda: „*Vrtić za sve*“, „*Svi u vrtić*“ i „*Zaželi*“ faza III, u ukupnoj vrijednosti od **18.132.503,20 kn**. Nadalje, općina je putem Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj provela dva projekta: „*Rekonstrukcija i dogradnja dječjeg vrtića Potočnica Mala Subotica*“ u vrijednosti od **4.380.427,19 kn** i „*Izgradnja dječjeg igrališta u Držimurec-Strelcu*“ u vrijednosti od **300.000,00 kn** (<https://www.opcina-mala-subotica.hr/hr/3010/>, 2023).

Općina Nedelišće

Općinu Nedelišće čini jedanaest naselja: Črečan, Dunjkovec, Gornji Hrašćan, Gornji Kuršanec, Macinec, Nedelišće, Parag, Pretetinec, Pušćine, Slakovec, Trnovec (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023). Grb Općine Nedelišće prikazan je na slici.

Slika 15 Grb Općine Nedelišće

Izvor: <https://nedelisce.hr/hr/> (1.8.2023.)

Općina Nedelišće provela je deset projekata financiranih iz fondova Europske unije. To su redom: „Energetska obnova općinske zgrade Nedelišće“ sufinanciran s iznosom od **370.430,79 kn**, „Energetska obnova sportskog doma Slakovec“ koji je sufinanciran iznosom od **326.263,05 kn**, „Energetska obnova sportskog doma Macinec“, sufinanciran iznosom od **462.928,47 kn**, „Izgradnja osnovne infrastrukture na području gospodarske zone Gorčica“, sufinanciran u iznosu od **4.913.744,82 kn**. Sva četiri projekta financirana su iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Nadalje, iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj dodijeljena joj je potpora od **300.000,00 kn** za projekt „Dječje igralište Dolić u Nedelišću“.

Općina Nedelišće provela je i dvije faze projekta „Zaželi“ koji se financirao iz Europskog socijalnog fonda u ukupnom iznosu bespovratnih sredstava od **2.648.800,00 kn**. Iz istog fonda dodijeljena im je potpora i za projekte „Zdravje prije sega“ u iznosu od **499.911,98 kn** te projekt „Igrajmo se!“ u iznosu od **3.261.362,44 kn**.

Općina je provela i projekt „WiFi4EU“ za koji joj je dodijeljena potpora od **15.000,00 eura** (<https://nedelisce.hr/hr/eu-projekti>, 2023).

Općina Selnica

Općinu Selnica čini deset naselja: Bukovec, Donji Koncovčak, Donji Zebanec, Gornji Zebanec, Merhatovec, Plešivica, Praporčan, Selnica, Zaveščak, Zebanec Selo (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023). Grb općine prikazan je na slici.

Slika 16 Grb Općine Selnica

Izvor: <https://www.selnica.hr/> (2.8.2023.)

Na službenoj mrežnoj stranici općine prikazani su podaci o financiranju dvaju projekata iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Radi se o projektima: „*Izgradnja nerazvrstane ceste u Bukovcu*“ čija je vrijednost projekta bila **1.904.910,94 kn**, te „*Izgradnja dječjeg vrtića u Selnici*“ u vrijednosti dodijeljene potpore od **7.412.500,00 kn**. Općina je provela i projekt „*WiFi4EU*“ za koji su joj dijeljena sredstva od **15.000,00 eura** (<https://www.selnica.hr/>, 2023). Uz navedeno, Općina Selnica provodi i projekt „*Aglomeracija-Mursko Središće*“ (<https://medjimurske-vode.hr/aglomeracija-mursko-sredisce/>, 2023).

Općina Strahoninec

Općina Strahoninec obuhvaća naselje Strahoninec. Grb općine nalazi se na slici.

Slika 17 Grb Općine Strahoninec

Izvor: <https://www.strahoninec.hr/> (2.8.2023.)

Općina Strahoninec provela je projekt „*Energetska obnova zgrade Dječjeg vrtića u Strahonincu na adresi J. H. Zdelara 2A, Strahoninec*“. Projekt je financiran iz Europskog

fonda za regionalni razvoj u iznosu od **629.989,07 kn**. Uz navedeni projekt, općina je sudjelovala kao partner Općini Nedelišće u projektu „*Igrajmo se!*“ (<https://www.strahoninec.hr/index.php/opcina-strahoninec/eu-projekti>, 2023).

Općina Sveti Juraj na Bregu

Općinski grb prikazan je na slici 22. Općinu čini devet naselja: Brezje, Dragoslavec, Frkanovec, Lopatinec, Mali Mihaljevec, Okrugli Vrh, Pleškovec, Vučetinec, Zasadbreg (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023).

Slika 18 Grb Općine Sveti Juraj na Bregu

Izvor: <https://www.svetijuraj nabregu.hr/> (2.8.2023.)

Prema dostupnim podacima s mrežne stranice općine vidljivo je da je Općina Sveti Juraj na Bregu iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj financirala projekt „*Građenje i opremanje dječjeg vrtića*“ u iznosu od **4.572.065,67 kn** i projekt „*Dječje igralište u Brezju*“ u iznosu od **299.150,44 kn** (<https://www.svetijuraj nabregu.hr/type/projekti/>, 2023).

Općina Šenkovec

Općina Šenkovec prostire se na dva naselja: Knezovec i Šenkovec (<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023). Grb općine vidljiv je na slici 24.

Slika 19 Grb Općine Šenkovec

Izvor: <https://senkovec.hr/> (3.8.2023).

Općina Šenkovec iz Europskog socijalnog fonda financirala je projekt „*Produljeni boravak u dječjem vrtiću*“. Nadalje, iz Europskog poljoprivrednog fonda za regionalni razvoj sufinanciran je projekt rekonstrukcije dječjeg vrtića, a iz Nacionalnog fonda za oporavak financiran je projekt sanacije klizišta. Financijski podaci o dodijeljenim potporama nisu navedeni.

Općina Štrigova

Općina Štrigova nalazi se na sjeveru Međimurske županije i prostire se na deset naselja: Banfi, Grabrovnik, Jalšovec, Leskovec, Prekopa, Robadje, Stanetinec, Sveti Urban, Štrigova, Železna Gora ((<https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>, 2023). Grb općine vidljiv je na slici 25.

Slika 20 Grb Općine Štrigova

Izvor: <https://opcinastrigova.hr/> (4.8.2023.)

Općina Štrigova provela je projekt „*CSA-CycleSeeing Attractour*“ financiran iz programa Interreg Mađarska-Hrvatska (Europski fond za regionalni razvoj) u ukupnom iznosu od **1.463.966,46 eura**.

Općina Vratišinec

Općina Vratišinec obuhvaća dva naselja: Gornji Kraljevec i Vratišinec. Grb Općine Vratišinec prikazan je na slici 26.

Slika 21 Grb Općine Vratišinec

Izvor: <https://www.vratisinec.hr/default.asp> (5.8.2023.)

Općina Vratišinec na svojoj službenoj mrežnoj stranici ima naveden podatak o projektu „*WiFi4EU*“ koji je sufinanciran iz fondova EU-a s iznosom od **15.000,00 eura**. Nadalje, prikazan je i podatak o projektu „*Uređenje dječjeg igrališta u Vratišincu*“ koji je sufinanciran iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj, no nije naveden iznos dodijeljene potpore (<https://www.vratisinec.hr/default.asp>, 2023).

4. ZAKLJUČAK

EU fondovi pružaju priliku za modernizaciju, razvoj i unaprjeđenje javne uprave kako bi se bolje odgovorilo na potrebe građana, osiguralo učinkovito upravljanje projektima i osigurala kvalitetna pružanja usluga. Nadalje, EU fondovi igraju ključnu ulogu u podršci razvoju zemalja članica, a samim time i lokalne samouprave, odnosno općina Republike Hrvatske. Fondovi pružaju financijska sredstva i resurse za provedbu različitih projekata koji imaju pozitivan utjecaj na gospodarski, društveni i infrastrukturni razvoj.

Način na koji EU fondovi utječu na lokalnu samoupravu su: gospodarski razvoj, infrastrukturni razvoj, ruralni razvoj, obrazovanje, zaštitu okoliša, zdravstvenu i socijalnu skrb, razvoj kulturnog i tradicijskog turizma te povećanje i raznolikost turističke ponude.

Prema podacima iz ovog završnog rada može se zaključiti kako su Međimurska županija kao jedinica područne (regionalne) samouprave i gotovo sve općine u Međimurskoj županiji vrlo uspješne u povlačenju sredstava iz fondova EU-a. Nastavno na navedeno, zaključuje se kako je javna uprava koja djeluje na području Županije vrlo učinkovita, što doprinosi ostvarenju ciljeva za poboljšanje životnog standarda lokalnog stanovništva.

U Međimurskoj županiji, prema dostupnim podacima, najuspješnije općine u povlačenju sredstava iz EU fondova redom su sljedeće općine: Općina Donji Kraljevec, Općina Nedelišće, Općina Goričan, Općina Kotoriba, Općina Sveti Juraj na Bregu, Općina Selnica i Općina Gornji Mihaljevec. Ostale jedinice lokalne samouprave na području Županije također su financirale projekte vezane za financiranje iz EU fondova, dok tek neznatan broj općina nije realizirao ni jedan projekt iz fondova EU-a.

LITERATURA

1. Antić T.; Ivanović M. (2011). Priručnik o međuopćinskoj suradnji. Zagreb: Udruga općina u Republici Hrvatskoj
2. Belić, M.; Štilinović, J. (2013). EU Fondovi i programi za turizam. Zagreb: Nova knjiga Rast.
3. Državna škola za javnu upravu. (2018). Sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave.
4. Državni zavod za statistiku. (2022). Objavljeni konačni rezultati Popisa 2021. <https://dzs.gov.hr/vijesti/objavljeni-konacni-rezultati-popisa-2021/1270>
5. europa.eu. Određivanje političkog programa EU-a <https://www.consilium.europa.eu/hr/european-council/role-setting-eu-political-agenda/>
6. europa.eu. Potrošnja https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/budget/spending_hr
7. fondovi.eu <https://fondovieu.gov.hr/eu-fondovi>
8. Hrvatska.eu Zemlja i ljudi. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. <https://croatia.eu/index.php?view=article&id=30&lang=1>
9. Hrvatska gospodarska komora. 2017. Sektor za financijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize. <https://www.hgk.hr/odjel-za-financijske-institucije-i-makroekonomske-analize>
10. Hrvatska gospodarska komora. (2022). Županijska komora Čakovec. Gospodarstvo županije. <https://www.hgk.hr/zupanijska-komora-cakovec/gospodarstvo-zupanije>
11. Klarić, Z. (2016). Geografski aspekti teritorijalnog ustroja Hrvatske i usporedba s drugim europskim zemljama. Hrvatski geografski glasnik 78/2, 49-75.
12. Maletić, I. i sur. (2016). EU PROJEKTI – od ideje do realizacije. Zagreb: TIM4PIN
13. Međimurska županija. Gradovi i općine u MŽ. <https://medjimurska-zupanija.hr/gradovi-i-opcine-u-mz/>
14. Međimurska županija. Plan razvoja Međimurske županije za razdoblje do 2027. (2022)

-
15. Međimurske vode. Aglomeracija Mursko Središće. <https://medjimurske-vode.hr/aglomeracija-mursko-sredisce/>
 16. Mintas Hodak, Lj. (2010). Europska unija. Zagreb: Mate d.o.o.
 17. Moj posao. Već 2017. Hrvatska će biti podijeljena na pet do sedam županija? <https://www.moj-posao.net/Cesta-Pitanja/Opis/75636/Vec-2017-Hrvatska-ce-bitipodijeljena-na-pet-do-sedam-zupanija/2/>
 18. načelnik.hr. <https://nacelnik.hr/top-10-price/opcine-sve-efikasnije-u-koristenju-eu-fondova-evo-koje-su-povukle-najvise-bespovratnog-novca-za-svoje-projekte/>
 19. Općina Dekanovec. <https://www.dekanovec.hr/web/o-opcini>
 20. Općina Dekanovec. Strateški razvojni program Općine Dekanovec. <https://www.dekanovec.hr/web/informacije/strateski-razvojni-program>
 21. Općina Donja Dubrava. : <https://www.donjadubrava.hr/default.asp>
 22. Općina Donja Dubrava. Pojkti. <https://www.donjadubrava.hr/defaultcont.asp?id=1005&n=9>
 23. Općina Donji Kraljevec. <https://www.donjikraljevec.hr/>
 24. Općina Donji Kraljevec. Zaželi-letak. <https://donjikraljevec.hr/web2019/wp-content/uploads/2019/05/Za%C5%BEeli-letak.pdf>
 25. Općina Donji Kraljevec. Projekt Snažno zaželi – faza II. <https://www.donjikraljevec.hr/2021/11/12/projekt-snazno-zazeli-i-ostvari-faza-ii/>
 26. Općina Donji Kraljevec. Projekt Snažno zaželi – faza III. <https://www.donjikraljevec.hr/2022/10/15/projekt-snazno-zazeli-faza-iii/>
 27. Općina Donji Kraljevec. Rekonstrukcija Doma kulture Hodošan. 2021. <https://www.donjikraljevec.hr/2021/10/27/rekonstrukcija-doma-kulture-hodosan/>
 28. Općina Donji Kraljevec. Rekonstrukcija grobne kuće s nadstrešnicom. <https://www.donjikraljevec.hr/rekonstrukcija-grobne-kuce-s-nadstresnicom/>
 29. Općina Donji Kraljevec. Projekt „Dajmo djeci budućnost“. <https://www.dajmodjecibuducnost.donjikraljevec.hr/>
 30. Općina Donji Kraljevec. Projekt „Energetska obnova zgrade javne namjene NK Kraljevcan“ 2019. <https://www.donjikraljevec.hr/2019/09/09/projekt-energetska-obnova-zgradne-javne-namjene-nk-kraljevcan/>

-
31. Općina Donji Kraljevec. Preuređenje prizemlja dječjeg vrtića „Ftiček“ u Donjem Kraljevcu – projekt. 2019. <https://www.donjikraljevec.hr/2019/01/22/preuredenje-prizemlja-djecjeg-vrtica-fticek-u-donjem-kraljevcu-projekt/>
 32. Općina Donji Kraljevec. Nabava spremnika za odvojeno prikupljanje komunalnog otpada. 2018. <https://www.donjikraljevec.hr/2018/06/08/nabava-spremnika-za-odvojeno-prikupljanje-komunalnog-otpada/>
 33. Općina Donji Vidovec. : <https://www.donjividovec.hr/default.asp>
 34. Općina Donji Vidovec. Projekti. <https://www.donjividovec.hr/dokumenti.asp?id=1&n=5>
 35. Općina Goričan. <https://www.gorican.hr/>
 36. Općina Goričan. EU Projekti. <https://www.gorican.hr/eu-projekti/>
 37. Općina Gornji Mihaljevec. <https://www.gornjimihaljevec.hr/>
 38. Općina Kotoriba. <https://www.kotoriba.hr/index.php/uprave/opci-podaci/zastava-i-grb>
 39. Općina Kotoriba. <https://www.kotoriba.hr/>
 40. Općina Mala Subotica. <https://www.opcina-mala-subotica.hr/hr/opcina-mala-subotica-home/>
 41. Općina Mala Subotica. <https://www.opcina-mala-subotica.hr/hr/3010/>
 42. Općina Nedelišće. <https://nedelisce.hr/hr/>
 43. Općina Nedelišće. EU Projekti. <https://nedelisce.hr/hr/eu-projekti>
 44. Općina Selnica. <https://www.selnica.hr/>
 45. Općina Strahoninec. Provedba EU projekata. <https://www.strahoninec.hr/index.php/opcina-strahoninec/eu-projekti>
 46. Općina Strahoninec. <https://www.strahoninec.hr/>
 47. Općina Sveti Juraj na Bregu. Projekti. <https://www.svetijurajnbregu.hr/type/projekti/>
 48. Općina Sveti Juraj na Bregu. <https://www.svetijurajnbregu.hr/>
 49. Općina Šenkovec. <https://senkovec.hr/>
 50. Općina Štrigova. <https://opcinastrigova.hr/>
 51. Općina Vratišinec. <https://www.vratisinec.hr/default.asp>

-
52. Radnić, M. (2012). EU FONDOVI NA DOHVAT RUKU. Zagreb: Folpa.
53. Ustav Republike Hrvatske. NN 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 5/14. <https://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>
54. Vlada Republike Hrvatske. Izvješće o stanju iskorištenosti sredstava ESI fondova u Republici Hrvatskoj <https://razvoj.gov.hr/vijesti/na-189-sjednici-vlade-usvojeno-izvjesce-o-stanju-iskoristenosti-sredstava-esi-fondova-u-republici-hrvatskoj/5168>
55. Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi, NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19, 144/20. <https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-%28regionalnoj%29-samoupravi>
56. župan.hr. <https://zupan.hr/home-glavna-vijest/zupanije-lani-iz-eu-povukle-127-milijardi-kuna-evo-koje-predvode/>
57. wikipedia.hr. Međimurska županija. https://hr.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91imurska_%C5%BEupanija#
58. Wikipedia. Međimurska županija. Zastava. (2015). https://hr.wikipedia.org/wiki/Me%C4%91imurska_%C5%BEupanija#/media/Datoteka:Flag_of_Medjmurje.svg
59. wikipedia.hr. Popis općina u Hrvatskoj. 2021. https://hr.wikipedia.org/wiki/Popis_op%C4%87ina_u_Hrvatskoj#/media/Datoteka:Map_of_municipalities_of_Croatia.png

POPIS ILUSTRACIJA

Grafikon 1 Podatak o načinu pripreme i prijave projekata iz EU fondova	19
Grafikon 2 Podatak o zapošljavanju novih službenika za provedbu projekata financiranih iz EU fondova.....	20
Grafikon 3 Podaci o načinu zatvaranja financijske konstrukcije EU projekta	21
Slika 1 Prikaz županija u RH.....	3
Slika 2 Karta općina i gradova RH.....	4
Slika 3 Grb Međimurske županije	8
Slika 4 Zastava Međimurske županije.....	9
Slika 5 Upravno-teritorijalni ustroj Međimurske županije.....	10
Slika 6 VFO 2021. - 2027.....	16
Slika 9 Grb Općine Dekanovec	23
Slika 11 Grb Općine Donja Dubrava.....	23
Slika 12 Grb Općine Donji Kraljevec.....	24
Slika 13 Grb Općine Donji Vidovec	25
Slika 14 Grb Općine Goričan	26
Slika 15 Grb Općine Gornji Mihaljevec.....	27
Slika 16 Grb Općine Kotoriba	28
Slika 17 Grb Općine Mala Subotica	29
Slika 18 Grb Općine Nedelišće	30

Slika 19 Grb Općine Selnica	31
Slika 20 Grb Općine Strahoninec	31
Slika 22 Grb Općine Sveti Juraj na Bregu.....	32
Slika 24 Grb Općine Šenkovec.....	33
Slika 25 Grb Općine Štrigova.....	33
Slika 26 Grb Općine Vratišinec	34
Tablica 1 Prikaz kretanja broja stanovnika Međimurske županije i Republike Hrvatske od 2011. do 2021.	6

POPIS PRILOGA**Anketni upitnik**

1. Jeste li upoznati s mogućnošću dobivanja bespovratnih sredstava iz EU fondova?
2. Pratite li službenu stranicu EU fondova www.strukturnifondovi.hr?
3. S kojim EU fondovima ste upoznati?
4. Jeste li se koristili sredstvima iz EU fondova?
5. Ako je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, navedite koji je/su to fondovi bili.
6. Imate li trenutno u provedbi natječaj/je iz EU fondova?
7. Ako je Vaš odgovor na 4. pitanje bio NE, koji su prema Vašem mišljenju razlozi za neprijavlivanje na natječaje EU fondova?
8. Postoji li u vašoj općini službenik koji se bavi praćenjem natječaja EU-a?
9. Postoji li u Vašoj općini službenik koji se bavi pripremom dokumentacije za natječaje EU-a?
10. Jeste li se koristili vlastitim ljudskim resursima za pripremu dokumentacije i prijavu na natječaje EU fondova ili ste se koristili uslugama vanjskih konzultanata?
11. Koji/e projektni prijedlog/e ste prijavili na natječaj EU-a i o kojim se fondovima radi?
12. Koji iznos sredstava Vam je dodijeljen Odlukom o dodjeli sredstava iz EU fonda/ova EU-a?
13. Jeste li imali financijsku korekciju? Ako jeste, o kojem se postotku/iznosu radi?
14. Ako ste dobili sredstva iz EU fondova, jeste li zaposlili novog službenika za provedbu upravo tog projekta?
15. Ako ste se koristili sredstvima iz EU fondova, po Vašem mišljenju, je li se to pozitivno odrazilo na život u Vašoj općini (nova radna mjesta, razvoj infrastrukture, demografska politika, podizanje životnog standarda mještana općine, povećanje broja stanovnika...)?
16. Jesu li se financijska sredstva iz EU fondova pozitivno ili negativno odrazila na proračun općine? Objasnite odgovor.

-
17. Jeste li morali uložiti i sredstva iz proračuna općine za zatvaranje financijske konstrukcije i završetak projekta?
 18. Jeste li imali problema oko ispunjavanja Zahtjeva za nadoknadu sredstava ili predaju završnog izvješća?
 19. Koje je Vaše mišljenje o EU fondovima? Objasnite.
 20. Imate li namjeru u sljedećem programskom razdoblju (2023. - 2030.) prijavljivati se na natječaje EU fondova?
 21. Koje natječaje EU fondova smatrate interesantnima (infrastrukturni, socijalni...)? Objasnite odgovor.